

עין משפט ו גר מוצה

בח א מיי פ"ד מהל' עדות הלכה א סמג עשן קט:

בט ב מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ו ופכ"א שם הלכה ח סמג עשן לו טוש"ע ח"מ סימן כט ספק י:

ג ג מיי פ"ד מהלכות עדות הלכה א סמג שם:

גד ד מיי פ"ב מהלכות סנהדרין הלכה ז:

גה ה מיי פ"ד מהלכות עדות הלכה ז סמג עשן קט טוש"ע ח"מ סימן לו ספק יו:

גו ו מיי פ"א מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשן קט טוש"ע ח"מ סימן יא ספק י וס"י כח ספק יו:

מוסף רש"י

מפני שהראו כמורד. כמתרה עליו ועובר על התראה, דולחי לנעת הכרו (קמ"ט ט:). אלא להבחין. שלא יכול לומר פסול הייתי שמתר (הנהדרין ה: וכענין קמ"ט ט:).

רבינו חננאל

היו שנים רואין מחלון זה כו'. אמר רב מניח לעדות מיוחדת שפסולה שנאמר לא יומת על פי עד אחד מאי אחד אילימא אחד ממש מדכתבי על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת ממילא שמעינן דאין מתיחין על פי עד אחד מה תלמוד לומר לא יומת על פי עד אחד אלא מאי אחד אחד אחד. כדנביא ב' רואין אותו א' מחלון זה וא' מחלון זה ואין רואין זה את זה אין מצטרפין אע"פ ששניהם ראו העדות כולה מתחלה ועד סוף כיון שלא היו רואין זה את זה אין מצטרפין. והא דתניא ולא עוד אלא אפילו ראו ב' בזה אחר זה בחלון אחד אין מצטרפין. אוקימ' בבבלי (שניהם) השהיה העטרה וכן הרהאשו ראה הכנסת העטרה והשני ראה (בתוך) [התיבה] [שתייב] בכוכבת העטרה וכן הרהאשו ראה הכנסת העטרה והשני ראה (בתוך) [התיבה]

כאילו זה ראה המעשה כולו והו ראה המעשה כולו. אמר רבא אם עדים רואין המתה או המתה וראה העדים מצטרפין ומתרה זה שאמרו אפי' מפי ההרוג עצמו או מפי שד. אמר רב יהודה עדות מיוחדת כשרה בדיני ממונות. כגון זה שאמרו שראו העדות את עד. והאי דכתיב לא יומת על פי עד אחד והיא עדות מיוחדת הני מילי בעדות נפשות שהתורה חסה עליו אבל בדיני ממונות עדות מיוחדת כשרה היא ומצטרפין ואע"פ שאין רואין זה את זה. ואקשינן עליה אי הכי עדות מיוחדת עדות מעליא היא ומצטרפין ולא הצריכה התורה שיראו שניהן ביחד זה לזה אלא משום דחס עליה. אלא מעתה ב' כתוב שראו (בתב) [נאחח] אחת ונמצא בכת א' מהן קרוב או פסול יצטרפו ב' הכתוב ונאמר כיון [שיש] בהן קרוב או פסול בטלה עדות הכל ויצלל ההורג ולמה? שנינו במשנתנו ב' רואין אותו מחלון זה וב' מחלון זה ואחד מתרה באמצע בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו עדות אחת ואם לאו שתי עדיות הן נמצאת אחת זוממת הוא נהרג והן נהרגין הוא נהרג על פי הכת שלא הוומה והן נהרגין מפני שהזומנו ועלתה בקשיא. ודייקין מדרסלקא בקשיא שמעינן מינה דראיה אחר ראה ואפילו הודאה אחר הודאה אינה כשרה בדיני ממונות (ל' [ואפילו] [נאלחן] הבריייתו ז) סיוע לפירוש שפירשנו [בבא] דאמרינן לטהדי למיחוי אחתו או לאסהודי אחתו: תניא ר' יוסי ב"ר יהודה אומר חבר אין צריך התראה שלא ינתנה התראה [אלא] להבחין בין שוגג למיוד. הנהו לעוואי דאתו לקמיה דרבא ברינא ארבי וברגמן ביניהו. איני והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן. ופרקי' רבא והא ידע מאי דאמרי ואהדורי להן הוא דלא ידע.

ו:

היין שנים רואים אותו מחלון זה ושנים מחלון זה וכו'. ולא גרסי' זמתני' אחד בחלון זה וכו': **ואחד מתרה באמצע.**

מינה ואמאי הוצרך לומר ואחד מתרה שאין מן העדים ויש מפרשים דנקטיה משום רישא דקמני רואין אלו את אלו ומסתמא היינו ע"י המתרה שאומר לעדים לאלו

ואלו ראו את המעשה הרע שזה עשה ונראה למשי"ח דנקטיה לאפוקי מדרכי יוסי דאמר כסיפא אינו חייב עד שיהו פי שנים עדים מתרין זו: **שמקצתן רואין אלו את אלו.** מנצטרפין יחד אף

אומם שאין רואים: **הרי אלו עדות אחת.** שאם נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדות כולם בטלה וכן שאם נמצא אחת מהן זוממת אין נהרגין עד שיזמו כולם וצטלין נמי עדות כולם זהומה אחת מהן דהומה הוי כנמצא אחד מהן קרוב או פסול:

הוא והן נהרגים. הן נהרגים אע"פ שלא הזומנו כת שניה כיון שהזומנו הן הוא נהרג משום כת שניה ללא בטלה עדות כת שניה זהומת הראשונה כיון דהוי שמי עדיות יש מפרשים שצריך שתהא כל עדת כות רואה המתרה או המתרה לזו ולזו דאם לא כן אין המתרה מנצטרף עמהן ולא יהרג על פיהם דלעולם אינו נהרג אלא"כ המתרה מעדות שצאין לחייבו והא דקמני נמי נמצא אחת מהן זוממת שהחס גס המתרה וממס דהא מעדותן הוא כדפרישית עמ"מ הוו השמי כמות שמי עדיות כיון שאין כח זו רואה את זו וקשה למשי"ח מאי קאמר דאדכרנה לא מיתוקמא מתני' אלא כשאין רואין המתרה וכן אין המתרה רואה אותן דאי רואין המתרה או המתרה רואה אותם הוו השמי כמות עדות אחת אע"פ שאין רואין זה את זה דהמתרה מנרפן כדקמני רישא בזמן שמקלמן רואין אלו את אלו אלמא לא צענין שיהא כל השנים שמכאן רואין את אלו מכאן אלא צחד סגי ועוד קשה

לפי' דצריך שיהא המתרה מעדותן הא אמרינן בגמ' מתרה שאמרו אפי' מפי עצמו אפי' מפי שד ואז דלאי לא הוי המתרה מעדותן כלל לכן נראה דודאי מיירי כשאין רואין המתרה ולא המתרה רואה אותם אלא שזעמו המתרה שמתרה (א) כן ובכן סגי דהא קיימינן לרבען דפליגי ארבי יוסי דבסמוך ולא צעו פי שנים עדים מתרין זו כמו רבי יוסי: **לעדות מיוחדת שהוא פסול.** פי' אחד מחלון זה ואחד מחלון זה ומילתא צאפי נפשה היא ולא קאי אמתני' ולא מיירי כהכי: **תניא נמי הכי** וכו'. מייתי תניא נמי הכי דמללא יומת על פי עד אחד נפקא דאילו עיקרא דמילתא שזעמו ממתניתין דנהי דמתניתין לא איירי צאחד מחלון זה מ"מ מדאשמעינן בשמי כמות הוה אמינא דוקא בשמי כמות דכל חדא חשיב עדות צאפי נפשה אבל ככת אחת מנצטרפי שפיר וכן נראה דיותר דוחק לומר דלא מייתי תניא נמי הכי רק (ה) הפסוק כיון דליכא מאן דפליג עליה. כן נראה למשי"ח: **אמר רבא אם הן רואין את המתרה או המתרה וכו'.** מכאן מייתי (ס) המפרש ראה צמתניתין גבי סיפא דקמני הרי אלו שמי עדיות דמכל מקום מיירי (ו) שהן רואין המתרה כדפרישי' ולאו מילתא היא דהכא אעדות מיוחדת דברייתא קאי דקמני אחד מחלון זה וכו' שאין מנצטרפין ועלה קאמר דאם העד מכאן [והעד מכאן] רואין המתרה או המתרה רואה אותן מנצטרפין להיות עדות אחת גבי העד שמכאן והעד שמכאן אע"פ שאין רואין אלו את אלו (ז) דהמתרה מנרפן כמו מקלמן רואין אלו את אלו דמתניתין ותדע דאעדות מיוחדת דברייתא קאי דאי אמתניתין קאי דקמני הרי (ח) אלו שמי עדיות כדפרישתי אם כן הוה ליה למימר ואם לאו אין מנצטרפין שזהו עיקר הסידוש: **או מתרה רואה אותן מצטרפין.** פירוש על פיהם נהרג דלא חשיבא עדות מיוחדת ואם תאמר והיכי מהימני ליה למתרה לומר שראה אותן להרוג את זה דצשלמא כשרואין המתרה הרי הן שנים אבל מתרה רואה אותן קשיא ויש לומר דמיירי שיש עדים שמעידין שהמתרה רואה אותן אך לא ראו המעשה אותן העדים: **בדיני נפשות הוא דלא כשירה הא בדיני ממונות כשירה.** הקשה רבינו אברהם מאורלייני"ש דהא קרוצים נפקא לן (סנהדרין ז:): דפסולין מלא יומתו אצות על צנים דיני ממונות גמרינן מיניה (שם מה). דכתב משפט אחד יהיה לכס אי"כ ה"נ ילף ממונות מנפשות להך מילתא דעדות מיוחדת ונראה דעל כרחק האי קרא לאו צדיני ממונות קאי דעד אחד מועיל לנמון דלשנועה מיהא אימיה:

ביצד העדים פרק ראשון מכות

מתני' **הרי אלו עדות אחת.** ואם (ב) הוסי אחד מהם (א) (או שנים) ולא הזומנו כולן אין נהרגין: **שלא סהא סנהדרין שומעת.** עדות העדים מפי התורגמן צריכין דיינין שיהיו מכירין בלשון העדים ולא שיעמידו מליך צינותם: **גב' עדות מיוחדת.** אחד רואה אותו מחלון זה ואחד רואה מחלון זה ואינן רואין זה את זה: **לנועל את הערוה.** שיש די צראיית כל אחד ואפ"ה לא מנצטרפו: **מפי עצמו.** ההרוג עצמו המתרה זו: **אלא מעסה.** דכשרים צעלמא ומנצטרפי: **דיני נפשות.**

כשניים רואין מחלון זה ושנים מחלון זה והזומה כת האחת תנצטרף עדות זו להיות כולם ככת אחת להליל את הזוממין ואת הגדון שמהא עדותן בטלה כיון דצעלמא מנצטרפת יש טעם כאן להלילו ורשומנא אמר (ט) והלילו העדה: **ומי איס לנו לרבי יוסי.** התראה כלל: **והסגן רבי יוסי אומר השוגא.** שאמר צשוגג הרגמי נהרג מפני שהוא כמועד ומותר: **לעווי.** צעלי לזון אחרת שאין דיינין מכירין זה: אילעא

על פי עד אחד להביא שנים שרואים אותו אחד מחלון זה ואחד מחלון זה ואין רואין זה את זה שאין מצטרפין ולא עוד אלא אפילו בזה אחר זה בחלון אחד אין מצטרפין אמר ליה רב פפא לאביי השתא ומה אחד מחלון זה ואחד מחלון זה דהאי קא חזי כולו מעשה והאי קא חזי כולו מעשה אמרת לא מצטרפי בזה אחר זה דהאי חזי פלגא דמעשה והאי חזי פלגא דמעשה מיבעיא א"ל לא נצרכא אלא לכוועל את הערוה אמר רבא י'אם היו רואין את המתרה או המתרה רואה אותן מצטרפין י'ואמר רבא י'מתרה שאמרו אפילו מפי עצמו ואפילו מפי השד אמר רב נחמן י'עדות מיוחדת כשירה בדיני ממונות דכתיב לא יומת על פי עד אחד בדיני נפשות הוא דאין כשירה אבל בדיני ממונות כשירה מתקוף לה רב זוטרא אלא מעתה בדיני נפשות תציל אלמה תנן הוא והן נהרגין קשיאי: רבי יוסי אומר וכו': א"ל רב פפא לאביי ומי אית ליה לרבי יוסי האי סברא והתנן (ב) רבי יוסי אומר השוגא נהרג מפני שהוא כמועד י'ומותרה א"ל ההוא רבי יוסי בר יהודה היא דתניא י'רבי יוסי בר יהודה אומר חבר אין צריך התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למיוד: דבר אחר ע"פ שנים עדים שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן: (ג) הנהו לעווי דאתו לקמיה דרבא אוקי רבא תורגמן בינייהו והיכי עביד הכי והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן רבא י'מידע הוה ידע מה דהוו אמרי ואהדורי הוא דלא הוה ידע אילעא

אם הוסי אחד מהם (א) (או שנים) ולא הזומנו כולן אין נהרגין: **שלא סהא סנהדרין שומעת.** עדות העדים מפי התורגמן צריכין דיינין שיהיו מכירין בלשון העדים ולא שיעמידו מליך צינותם: **גב' עדות מיוחדת.** אחד רואה אותו מחלון זה ואחד רואה מחלון זה ואינן רואין זה את זה: **לנועל את הערוה.** שיש די צראיית כל אחד ואפ"ה לא מנצטרפו: **מפי עצמו.** ההרוג עצמו המתרה זו: **אלא מעסה.** דכשרים צעלמא ומנצטרפי: **דיני נפשות.** כשניים רואין מחלון זה ושנים מחלון זה והזומה כת האחת תנצטרף עדות זו להיות כולם ככת אחת להליל את הזוממין ואת הגדון שמהא עדותן בטלה כיון דצעלמא מנצטרפת יש טעם כאן להלילו ורשומנא אמר (ט) והלילו העדה: **ומי איס לנו לרבי יוסי.** התראה כלל: **והסגן רבי יוסי אומר השוגא.** שאמר צשוגג הרגמי נהרג מפני שהוא כמועד ומותר: **לעווי.** צעלי לזון אחרת שאין דיינין מכירין זה: אילעא

- ↑ בא"ד דמכל מקום מיירי אע"פ שהן רואין המתרה: (א) בא"ד דאי אמתניתין קאי דקמני הרי אלו. גבי פי' דאי אמתני' ארישא קאי לאורוי דהא דקמני הרי אלו צ' עדיות מיירי אע"פ שרואין את המתרה וכדכתבנו בסמוך:

אם הוסי אחד מהם (א) (או שנים) ולא הזומנו כולן אין נהרגין מפני שהזומנו ועלתה בקשיא. ודייקין מדרסלקא בקשיא שמעינן מינה דראיה אחר ראה ואפילו הודאה אחר הודאה אינה כשרה בדיני ממונות (ל' [ואפילו] [נאלחן] הבריייתו ז) סיוע לפירוש שפירשנו [בבא] דאמרינן לטהדי למיחוי אחתו או לאסהודי אחתו: תניא ר' יוסי ב"ר יהודה אומר חבר אין צריך התראה שלא ינתנה התראה [אלא] להבחין בין שוגג למיוד. הנהו לעוואי דאתו לקמיה דרבא ברינא ארבי וברגמן ביניהו. איני והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן. ופרקי' רבא והא ידע מאי דאמרי ואהדורי להן הוא דלא ידע.

מסורת הש"ם

(א) [לעיל ה.], (ב) סנהדרין ט: (ג) [גימט סה"מ פי זבין], (ד) סנהדרין פא:, (ה) לקמן ט: (ו) [ע"ל בגמטה ט: גס פרשי"ש ד"ה מפני שהוא כמערך], (ז) לקמן ט: סנהדרין ח: מהל' עב:, (ח) רש"א מ"ו וז"ל הזומה אי' מהס ולא וכו', (ט) [במנדה לה], (י) [רואין זה את זה. רש"ש].

תורה אור השלם

1. על פי שנים עדים או שלישה עדים יומת המת אלא יומת על פי עד אחד: דברים יו ו

גליון הש"ם

גב' ואמר רבא מתרה שאמרו. ע"י סנהדרין עה ע"א כדשי" ד"ה מתרין זו וז"ע:

הגהות הב"ח

(א) גב' הנהו לעווי דאתו. צ"ב הנהו לעווי עדים וכוו מדאקשינן לרבא ממתניתין אלא בגמז"ם צ"ב מהל' סנהדרין משמע דלעווי צעלי דינין הוו ועי' בח"מ סימן ח צ"ל דאין חילוק בין עדים לצעלי דינים מדאקשי' ממתי' להך עובדא וכן משמע פסטי הלזון דאתו לקמיה דרבא דמשמע ידצעלי דינים [חו:]: (ב) שיש"י ד"ה הרי וכו'. ואם הוזומה אחת מפי הראשונה או השניה ולא הזומנו: (א) תור"ה הוא וכו' וכו' המתרה שמתרה כך ובהכי סגי דהא וכו' דלא בעי' פי שני עדים: (ז) ד"ה מנא וכו' רק אפסוק כיון: (ח) ד"ה אמר רבא וכו' מכאן מייתי יש מפרשים ראהי דמתניתין. צ"ב י"מ ציבירא להו דרבא ארישא דמתני' קאי לאורוי דאין מנצטרפין במקלמן רואין אלו את אלו אלא"כ דאיכא מתי' לתיובתא דרואים נמי את המתרה כו' ואי' [ומיירי נמי סיפא דקמין] הרי אלו צ' עדיות אע"פ שהן רואין את המתרה והסו' ס"ל דלצביייתא קאי ואיכא למידק אמאי לא פי' קאי דלסיפא דמתני' הוה לאורוי דמיוחס את המתרה מנצטרפין אע"ג דאין רואין אלו את אלו עבד הכי ש"מ [ולאו לתוס' כסיפא דמתניתין וקצובו דבדיו עלה ומדלא עבד הכי ש"מ [ולאו אמתנין] קאי אלא את נפרש דלצביייתא דסמך ליה קאי ניסא ומ"מ ארישא גופיה קשה אמאי לא קצב דבדיו אסיפא דמתני' דאפי' בשמי כמות דכל חדא חשיב עדות צאפי נפשה מנצטרפי ע"י המתרה וכדכתבו הסו' בסמוך צדיה מניה:

(א) בא"ד דמכל מקום מיירי אע"פ שהן רואין המתרה: (א) בא"ד דאי אמתניתין קאי דקמני הרי אלו. גבי פי' דאי אמתני' ארישא קאי לאורוי דהא דקמני הרי אלו צ' עדיות מיירי אע"פ שרואין את המתרה וכדכתבנו בסמוך:

אם הוסי אחד מהם (א) (או שנים) ולא הזומנו כולן אין נהרגין מפני שהזומנו ועלתה בקשיא. ודייקין מדרסלקא בקשיא שמעינן מינה דראיה אחר ראה ואפילו הודאה אחר הודאה אינה כשרה בדיני ממונות (ל' [ואפילו] [נאלחן] הבריייתו ז) סיוע לפירוש שפירשנו [בבא] דאמרינן לטהדי למיחוי אחתו או לאסהודי אחתו: תניא ר' יוסי ב"ר יהודה אומר חבר אין צריך התראה שלא ינתנה התראה [אלא] להבחין בין שוגג למיוד. הנהו לעוואי דאתו לקמיה דרבא ברינא ארבי וברגמן ביניהו. איני והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן. ופרקי' רבא והא ידע מאי דאמרי ואהדורי להן הוא דלא ידע.

(א) וי"כ במנדה פי"ג סנהדרין ופג"מ הל' עדות בשם רבינו הוב"י בח"מ סימן ל' נחקק טעמו והלא מפרש טעמו אלא לפ"ד הסו' שנין [ויצ"ב] כאן אין הוכחה דהכא מיירי הכל לרגנן דצ"ק. ועי' רש"ים צ"ב ג"ב ז' ד"ה ופסק בשם רבינו וי"כ הרי"ף ור"ש"י רפ"ד דברכות וז"מ. וגם בסנהדרין ל' ע"ב ב' צפרי"ח שם דקרי"ל כהרדעי וז"ע: (ב) ט"ם כאן וז"ע: